



Artificial Intelligence en Ethiek In gesprek met: Frans van Bruggen (DNB)



Interview door: *Mirjam Veen-Hendriks (VCO), Raimond Stappers (VCO)*

Introductie

De RegTech Tafel van het VCO heeft Artificial Intelligence & Ethiek gekozen als thema voor het jaar 2023. De ontwikkelingen rond AI gaan snel. Waarom is dit een belangrijk onderwerp voor Compliance Officers en wat wordt er hieromtrent van hen verwacht? Om antwoorden te vinden op deze vragen gaan wij dit jaar in gesprek met een aantal professionals op het gebied van AI en Ethiek.



Frans van Bruggen, Senior Beleidsmedewerker FinTech & Artificial Intelligence bij de DNB is onze eerste gesprekspartner.

Wie is Frans van Bruggen?

Ik ben toezichthouder bij de DNB en ik houd me bezig met alles rondom kunstmatige intelligentie. Dit betreft enerzijds de onderhandelingen in Brussel over de AI-verordening en hoe dat neerslaat op de financiële sector. Anderzijds denk ik na over hoe ons toezicht op kunstmatige intelligentie vorm moet krijgen nu en in de toekomst. Ik doe ook promotieonderzoek naar de effectiviteit van toezichthouders en met name of toezichthouders de publieke, meer maatschappelijke, doelen weten te realiseren.

Hoe ben je op deze plek terechtgekomen?

Via mijn eerste baan. Ik zat in een venture capital team dat investeerde in technologie starts-ups. Daarna heb ik bij de Nederlandse Zorgautoriteit gewerkt. Technologie in de zorg was daar mijn aandachtsgebied. En vandaar heb ik de overstap gemaakt naar DNB.

Wat zijn je drijfveren?

Ik deel mijn drijfveren altijd in drie delen op. Ik heb echt een publiek hart en dan is het toezicht wel een hele mooie plek om publieke doelen te realiseren. Daarnaast vind ik wetenschap heel interessant. En ten derde ben ik ook wel gecharmeerd van de commercie. We moeten met elkaar vooruitgaan. Ik wil alle drie doen en kunnen.

Waar ben je nu trots op?

Het klinkt eigenlijk best wel chauvinistisch, maar ik ben er best trots op hoe wij het met elkaar geregeld hebben in Nederland. Ik ben trots op onze financiële sector. Dat is een goed functionerende financiële sector. En ik denk dat, ondanks alle maatschappelijke onvrede die er nu is, we het heel goed doen met elkaar. Er zijn altijd dingen die beter kunnen, maar overall denk ik dat we er ook wel gelukkig mee mogen zijn.

Met welke stakeholders werk jij het meest samen?

Allereerst natuurlijk medetoezichthouders, de Autoriteit Financiële Markten, Autoriteit Persoonsgegevens en in toenemende mate de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur

op het gebied van cybersecurity en AI. Uiteraard ook de departementen zoals bijvoorbeeld het Ministerie van Financiën, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Ministerie van Binnenlandse Zaken. Financiën is ons moeder- departement, daar leggen wij verantwoording aan af. EZK doet veel op het gebied van de digitale economie. Zij zijn beleidsverantwoordelijk voor de AI-verordening. En BiZa gaat meer over de inrichting van het toezichtlandschap op technologie. En verder natuurlijk de sector, belangenorganisaties zoals de NVB en het Verbond. Daar werken wij ook veel mee samen.

Wat zie jij op dit moment als de belangrijkste ontwikkelingen op gebied van AI?

Wat voor mij de belangrijkste ontwikkeling zijn is dat er de afgelopen jaren veel ethische raamwerken zijn gemaakt. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat transparantie, privacy en non-discriminatie belangrijke principes zijn voor AI. Wat nu belangrijk is, is dat deze principes geoperationaliseerd moeten worden naar de praktijk. Dit betekent eigenlijk dat het een soort van computer science achtige vraagstukken worden. Als je bijvoorbeeld kijkt naar algorithmic fairness, dan zijn er verschillende methoden om dit in modellen in te bouwen. Welke selecteer je dan en hoe onderbouw je je keuzes? Dan maak je er een heel praktisch probleem van. Wat mij betreft zitten we nu in de fase van de vertaalslag tussen de abstracte principes naar de operationalisatie, naar de praktijk. Dat vraagt iets van instellingen en toezichthouders om ook op dat niveau het gesprek te kunnen voeren.

Hoe kijk jij aan tegen de kennis die men heeft op gebied van AI?

Deze kennis mis ik soms wel bij de toezichthouder, maar het kennisniveau neemt sinds 2 jaar rap toe. Bij instellingen zit de kennis er gewoon. M.n. Europese instellingen zeggen dat toezichthouders meer digitale skills moeten krijgen. Het is belangrijk om met elkaar de discussie aan te gaan over hoe AI veilig en verantwoord in te zetten. Je mag daar van toezichthouders wat verwachten. Als het bijvoorbeeld technischer wordt dan ga ik mee. De regelgeving rondom AI gaat straks waarschijnlijk meelopen in de reguliere toezicht processen. Dan moeten de reguliere toezichthouders hier ook voldoende voor equipeert zijn en ook dus compliance officers.

Waar gaan de ontwikkelingen naartoe?

Op Europees niveau wil men op dit moment de standaarden voor toezicht neerzetten. Als je bijvoorbeeld kijkt naar eIDAS dan zie je dat dit een EU-vergunningstelsel wordt. Op EU-niveau wil men standaardiseren om het niveau gelijk te krijgen. Daarin zal kwaliteitsbewaking vorm krijgen. Voor de financiële sector is de Europese samenwerking leidend. Als DNB kiezen we ervoor om dit niet op nationaal niveau te doen maar de Europese standaarden te volgen. We kijken dan bijvoorbeeld naar de EBA en de EIOPA. Dit voorkomt ook regulatory uncertainty.

Hoe raakt AI-regelgeving niet-financiële instellingen?

De AP heeft de opdracht gekregen om toezicht op algoritmes uit te breiden. Daarnaast is er de AI-Verordening. Dat is een horizontale verordening die op veel verschillende domeinen zijn weerslag zal hebben. Dus ook op niet-financiële instellingen. Denk aan onderwijs, HR-systemen, kritieke infrastructuur en bijvoorbeeld zaken als speelgoed. Het gaat over heel veel en de vraag is nu hoe ga je het toezicht daarop inrichten. Hier wordt op dit moment over gesproken. Het lijkt nu de kant op te gaan dat iedere toezichthouder verantwoordelijk wordt voor het toezicht op AI in zijn toezichts-domein. Hierbij zal een toezichthouder een coördinerende rol gaan spelen, waarschijnlijk de AP of de RDI.

Welke invloed heeft AI op de compliance functie?

Laat ik voorstellen dat ik, als toezichthouder, een groot voorstander van het inzetten van AI. Simpelweg omdat het ons ins staat stelt productiever te zijn, meerwaarde te creëren en het ons als samenleving de kans biedt om vooruit te komen. Er zijn natuurlijk risico's, daar moeten we realistisch over zijn. Risico's zitten voornamelijk op het gebied van bias / vooringenomenheid en discriminatie, privacy en transparantie van de algoritmes.

Wat mij betreft is het de rol van de compliance officer om te kijken hoe we deze nieuwe technologieën op een verantwoorde manier kunnen inzetten. En hoe kun je de risico's, die aan het gebruik van AI vastzitten, zoveel mogelijk dichtzetten. Er zijn gewoon manieren om deze risico's te beheersen. Dat kun je doen op het niveau van de technologie, maar ook in de governance en in accountability.

AI kent een belangrijk multi-disciplinair aspect. Daar zit zeker een rol voor compliance. Om echt al in de "early stage" mee te kijken. Samen met anderen, zoals data scientists, mensen uit de business en bijvoorbeeld legal. De uitdaging daarbij is om het gesprek te voeren in dezelfde taal en gezien vanuit mogelijkheden en oplossingen. Een risico gebaseerde benadering is hierin het uitgangspunt. Hoe hoger het risico van jouw AI-toepassing hoe meer beheersmaatregelen hier tegenover moeten staan. Een risk based approach voor AI-toepassing. Daar moet je strak inzitten.

Ik denk dat de meeste AI-toepassingen vrijwel geen of weinig beheersmaatregelen met zich mee zullen brengen. Het bestaande wettelijk kader is natuurlijk ook al van toepassing op AI. Dat moeten we niet vergeten. Je hoeft als compliance officer zelf niet alles te begrijpen, maar je moet wel het gevoel hebben dat het binnen je organisatie wel begrepen wordt door de verantwoordelijke collega's. Je doet het dan uiteindelijk samen.

Hoe zit dat nu met bias in AI?

Mensen hebben ook bias en AI is niet anders. Dat komt dan door de trainingsdataset (de input die een weerspiegeling is van de maatschappij) of doordat de programmeur (mens) de bias in het algoritme programmeert. De Compliance Officer kan hierover het gesprek aangaan. AI kan echter ook helpen om juist die bias te voorkomen.

Denk hier bijvoorbeeld aan het corrigeren van onrechtvaardige bias bij rechters (die gunstiger oordelen na een pauze).

Hoe kijk jij aan tegen het feit dat mensen de uitkomst van het algoritme als waarheid gaan zien en niet meer oog hebben voor een mogelijke bias?

Dit is een ongelooflijk belangrijk punt. Dit heet automation bias. Als de computer negen keer een goede uitkomst geeft dan loop je het risico dat je de tiende keer ervan uitgaat dat het ook wel goed is. Dan kom je op het punt van volautomatische besluitvorming. Tot in welke mate willen we dat? Ik zie nu toch wel de consensus ontstaan dat we bij hoog risico toepassingen, zoals bijvoorbeeld fraudedetectiesystemen, we altijd een oordeel willen hebben van de mens. De vraag hoe je dan automation bias voorkomt is dan een relevante. Wat vind je dat de acceptabele foutmarges zijn die het model mag maken? Daarover zul je van tevoren multidisciplinair het gesprek over moeten voeren en zal het management in de acceptatie haar verantwoordelijkheid over moeten nemen.

Welke rol zie jij voor de compliance officer?

Ik denk dat het voor compliance een belangrijke functie is weggelegd in de rol van het geweten van de organisatie. Wat zijn we hier aan het doen en wat is hiervan het belang voor de organisatie? Wat zijn hier de mogelijke bijverschijnselen, gewenst en ongewenst en wat betekent dat voor de organisatie? Er bestaat de neiging om te wachten tot duidelijk is wat de toezichthouder ergens van vindt. Nu zijn toezichthouders niet het meest innovatief. Ik zou compliance officers graag willen uitdagen om het gesprek over de toepassing van AI binnen jouw organisatie aan te gaan met de toezichthouder. De toezichthouder weet namelijk ook niet alles. Mijn ervaring is dat als je een goed verhaal hebt, dan wordt ernaar geluisterd. Het is belangrijk dat je risico gebaseerd naar de toepassing van AI kijkt en je gezonde verstand blijft gebruiken. Is dat wat we hier aan het doen zijn nog steeds dat wat we er mee bedoeld hebben?

Heb je nog een afsluitend advies voor compliance officers?

Kijk naar de kansen. Je kunt echt wat betekenen voor je organisatie als je in staat bent om "responsible deployment" van AI te realiseren. Daarmee bewijs je jouw organisatie een hele grote dienst. Neem hierin verantwoordelijkheden, wees het geweten van de organisatie en neem ook het commerciële belang mee in de afwegingen.



Dit interview is een publicatie van de Vereniging van Compliance Professionals; sinds 2001 de beroepsvereniging voor professionals op het gebied van Ethiek, Compliance en Integriteit.